

VEREJNÝ OCHRANCA PRÁV: ĽUDIA BEZ DOMOVA A DORUČOVANIE PÍSMONOSTÍ: SYSTÉM FUNGUJE, NO ĽUDIA O ŇOM NEVEDIA

Bratislava 07. júl 2026

Verejný ochranca práv Róbert Dobrovodský upozorňuje na problém, ktorý môže mať pre ľudí bez domova vážne sociálne dôsledky. Hoci právny poriadok zabezpečuje doručovanie úradných písomností aj osobám bez trvalého či prechodného pobytu, mnohí o tomto systéme nevedia. Následkom môže byť strata nároku na dávky alebo iné sociálne práva.

Impulzom na upozornenie bol podnet muža bez trvalého pobytu, ktorý sa obrátil na Kanceláriu verejného ochrancu práv so sťažnosťou na postup Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava. Opakovane žiadal o zvýšenie dávky v hmotnej núdzi, no jeho žiadosti boli zamietané alebo neboli riadne odôvodnené.

Prešetrením prípadu sa zistilo, že muž má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, čo mu zakladá nárok na ochranný príspevok. Príslušný úrad však o tejto skutočnosti nemal informáciu, pretože muž si dlhodobo nepreberal úradnú poštu. Neprevzal si ani rozhodnutie Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny, ktoré bolo vydané v jeho prospech.

Zamestnanci Kancelárie verejného ochrancu práv boli v telefonickom spojení s podávateľom. Zistili podrobnosti životnej situácie podávateľa u príslušných orgánov. Následne mu sprostredkovali aj odporúčanie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, že si môže podať žiadosť o humanitárnu pomoc (**v prílohe** tlačovej správy nájdete podrobnosti o humanitárnej pomoci) na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny.

Prípad ukázal, že problém nespočíval **v neexistencii právneho riešenia, ale v nedostatku informácií**. Podľa platnej legislatívy sú osoby bez trvalého a prechodného pobytu evidované na obci alebo na miestnom úrade mestskej časti, kde majú vedený pobyt podľa zákona. Práve na túto adresu im štátne orgány doručujú úradné písomnosti. Korešpondenciu si môžu osobne prevziať na príslušnom obecnom alebo miestnom úrade.

Kde si môžete prevziať poštu, ak nemáte adresu?

Ak ste bez trvalého alebo prechodného pobytu, úradné zásielky vám spravidla prichádzajú na obec alebo mestskú časť, kde ste evidovaní. Informáciu o tejto adrese nájdete aj na zadnej strane občianskeho preukazu. Ak si nie ste istí, obráťte sa osobne na príslušný obecný alebo miestny úrad.

„Prípád ukazuje, že aj dobre nastavený systém nepomôže, ak sa informácia nedostane k ľuďom, ktorých sa týka. Pravidelné preberanie pošty na obci alebo miestnom úrade môže rozhodnúť o tom, či človek získa pomoc, na ktorú má zo zákona nárok,“ uvádza verejný ochranca práv.

Verejný ochranca práv zároveň pripomína, že Kancelária verejného ochrancu práv je pripravená pomáhať aj ľuďom v zložitých sociálnych situáciách v medziach svojej zákonnej pôsobnosti.

Zároveň apeluje na štátne inštitúcie aj samosprávy, aby venovali väčšiu pozornosť informovaniu osôb bez domova o spôsobe doručovania úradných písomností a o možnostiach uplatnenia ich práv.

Čo je humanitárna pomoc?

Dotáciu na podporu humanitárnej pomoci poskytuje priamo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny, pričom žiadosť sa podáva na predpísanom tlačíve.

Tlačívo je dostupné na internetovej stránke ministerstva.

<https://www.employment.gov.sk/sk/ministerstvo/poskytovanie-dotacii/poziadat-dotaciu/dotacia-podporu-humanitarnej-pomoci-fyzicke-osoby.html>

Okrem identifikačných údajov v žiadosti žiadateľ uvedenie aj bankové spojenie, požadovanú sumu dotácie, účel, na ktorý žiada dotáciu priznať (napr. zariadenie domácnosti, ošatenie) a odôvodnenie svojej žiadosti.

● Pre ktoré situácie sa poskytuje humanitárna pomoc? ●

Zákon č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky síce výslovne nešpecifikuje všetky vážne situácie, ktoré sa zohľadňujú pri priznávaní tejto dotácie, ministerstvo však uvádza príklady.

Medzi ne patria napríklad

- následky živelných udalostí na zabezpečenie nevyhnutných potrieb,
- mimoriadny výdavok osamelej osoby s nízkym príjmom na opravu alebo kúpu zariadenia nevyhnutného na zabezpečenie základných životných potrieb (napr. kotol, ohrievač vody, sporák, práčka, nábytok)
- strata žiteľa rodiny s maloletými deťmi (napr. na pohreb, preklenutie obdobia do priznania pozostalostných dávok),
- vážne ochorenie alebo úraz člena domácnosti na zabezpečenie s tým súvisiacich mimoriadnych výdavkov či mimoriadne výdavky súvisiace s ochorením člena domácnosti, ktoré nie sú hradené zo zdravotného poistenia ani z prostriedkov na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia.

● Mimoriadna a akútna situácia ●

Podľa informácií zverejnených na webovom sídle ministerstva dlhodobo nepriaznivá sociálna situácia sama osebe nie je dôvodom na priznanie tejto dotácie. Táto dotácia slúži na **riešenie mimoriadnych, akútnych situácií**, ktoré vyžadujú okamžitú pomoc resp. podporu. V prípade dlhodobo nepriaznivej sociálnej situácie existujú iné nástroje dostupnej pomoci napr. dávka v hmotnej núdzi, príspevky na bývanie, podpora v nezamestnanosti.

Dotáciu taktiež podľa zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy nie je možné použiť ani na splácanie úverov, pôžičiek a úrokov z nich.

● Ako požiadať o dotáciu ●

K žiadosti o dotáciu je potrebné priložiť čestné vyhlásenie o vysporiadaní vzťahov so štátnym rozpočtom a potvrdenie, že voči žiadateľovi nie je vedený výkon rozhodnutia, v súlade s § 8a ods. 4 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy.

Kontakt pre médiá: Mgr. Branislav Gigac, +421 911 707 122 / +421 903 910 726
branislav.gigac@vop.gov.sk, www.vop.gov.sk

Voči žiadateľovi teda napr. nemôže byť vedené konkurzné konanie, nemôže mať evidované nedoplatky na poistnom na sociálne poistenie, nemôže mať evidované pohľadávky po splatnosti voči zdravotnej poisťovni. Uvedenými podmienkami sa má zabezpečiť maximálna hospodárnosť a efektívnosť použitia dotácie.